

דירות חדשות, אבל חשוכות למחצה

ארבעה משוררים רוסיים עכשוויים

מרוסית: אלכס אוורבוך

1. דמיטרי קוזמין

משורר, מתרגם, מבקר וחוקר ספרות, עורך ומוציא לאור. נולד ב-1968 במוסקבה. כיהן כפרופסור אורח באוניברסיטת פרינסטון (2014). מוציא לאור סדרות רבות של ספרי שירה רוסיית עכשווית ושירה מתורגמת לרוסית, וכן את כתב העת לשירה הרוסית העכשווית "וודוח". מחבר ועורך של אנתולוגיה המוקדשת לשירה רוסיית עכשווית הנכתבת מחוץ לרוסיה ושל אנתולוגיה לשירה ולפרוזה רוסיית פריפריאלית. פרסם את ספר השירה "טוב להיות בחיים". מתרגם לרוסית שירה אמריקאית, אוקראינית, צרפתית, בלורוסית, גרמנית ופורטוגזית. זכה בפרס על שם אנדריי ביילי (2002). פעיל לזכויות הלהט"ב ברוסיה. היגר ללטביה ב-2014 במחאה נגד המשטר הרוסי הנוכחי.

*

*

הַאֲפְרָכֶסֶת
מְכַל חֶלְקֵי הַגּוֹף הָאֲנוּשִׁי
קְרוּבָה בְּיוֹתֵר לְאֲמֵנוֹת:
צוֹרְתָהּ לֹא פּוֹנֵקֶצְיוֹנְלִית
יִפְיָה – בְּלִתֵּי אֲנוּכֵי
וּכְאֵלוֹ לֹא אֲמֵתֵי
וְרֵד חוֹר מְבַצֵּבֶץ בָּהּ
דָּם חָם וְסִמִּיךְ
הָאֲמֵנוֹת הִיא
בְּתַנּוּעַת בּוֹק מְדִיקָת
לְנֻעֵץ מַחַט זְעִירָה
בְּמִקּוֹם הַהוּא בְּדִיוֹק
בְּהֶדְרָגָה
דְּקִירָה אַחַר דְּקִירָה
הַכָּאֵב חוֹלֵף
אֵי שֵׁם בְּפָנִים

הַתְּאֵהֶבֶתִּי
בְּמִבְט שְׁנֵי
בְּרֵאשׁוֹן
לֹא הָאֲמֵנָתִי לְמֵרָאָה עֵינֵי

*

שִׁירָה
צְרִיכָה לְהִיּוֹת, אֱלֹהִים שְׁיִסְלַח לִי,
מְכַעֶרֶת.
חוֹלְגִית.
עִם חֲזָה נְעִרִי לֹא מִפְתָּח.
רְצוּי עִם
נִקְדַּת חֵן עַל עֵצִים הַבְּרִיחַ הַשְּׂמֵאֲלִית.

*

נסענו לתחנת הרפכת במטרו.
אתה חזרת ואמרת כמה שאתה אוהב
את המטרו.
טפת הרק שלך
נפלה על שפתי
נקדה קרה
(איך הספיקה להתקרר בדרך?)
זה כל מה שנשאר לי ממך.

*

מה לומר זה לזה
מבעד לשמונה מאות קילומטרים

*

הבחור הכי יפה
בתזמרת הנער ההולנדית
היה מקבוצת המתופפים.
בסימפוניה הרביעית של מאהלר
הוא קבל מצלתיים,
ובאוברטורה מאת מלחין מקומי –
תף.
התף נקרע,
ובהפסקה
אבוב ראשון בישן ותפוח שפתיים
בתמיהה העביר את אצבעו
על פני הקרע.

*

לא יפהפיים, לא,
אבל בכל אחד
אמצא כמה
להתאהב
שפתי דבדבנים מתוקות
אצבעות רגלים
א – ר – כו – ת
מציצות מסנדלים
פס שער לבן
בערף
צפרני מט ורדות
עם קו לבן מסביב

*

בוחר שוקולד
בגון עזרף.

2. לידה יוסופובה

משוררת וסופרת. נולדה ב-1963 בפטרוזבודסק, רוסיה. ב-1996 היגרה לישראל. אחרי שנה עברה לקנדה, ומאז מתגוררת בבליז ובקנדה לסירוגין. פרסמה שלושה ספרי שירה: "ירסלימל", "הטקס C-4", ו-"Dead Dad". השתתפה באנתולוגיית הפרוזה הגאה "לאהבה ארבע ידיים".

אבא עושה מהלך

לבו נַעֲצֵר
הוא הסתכל על האחות ואמר:
לכי תזדוני זונה
והפסיק לנשם
הזונה עמדה מעליו חמה
והוא התחיל להתקרר

היה קר השלג היה לבן
היה מינוס 20 מעלות צלזיוס השמש זרחה הלחיים שרפו
ענפי העצים והשיחים היו מכסים
בקרעי עננים לבנים מסגורים
חסרי צורה
אני ירדתי מהשביל והלכתי אחרי
העורב
רגליו שקעו
הוא הלך באטיות
הוא ידע שאני הולכת אחריו
גופו היה מתוח
אני הייתי עושה צעד ונעצרת
הוא היה עושה כמה צעדים
ונעצר
כאשר צלמתי אותו
הוא פרש את כנפיו

אָבא הִבֵּאתִי לָךְ אֶת הַ64 תְּסֵתֶכֶל
זֶה גְּלִיוֹן יֶשֶׁן
הָיָה מְנַח בְּמִטְבַּח עַל כֶּסֶא
תִּרְאֶה הֵם מִתְחִילִים לֶאֱכַל אוֹתָךְ
כְּשֶׁמְפַסְּקִים לְנֶשֶׁם
אָבא עוֹשֶׂה מֵהֶלֶךְ

הלא יודע

*

היא אִמְרָה לִי: עֲכָשׁוּ אֲנַחְנוּ שְׁלֹשׁ
שְׂיֻדְעוֹת שֶׁהוּא מְאָמֵץ
אָף אֶחָד אַחֵר לֹא יוֹדֵעַ
הוּא בְּעֵצְמוֹ לֹא יוֹדֵעַ

בְּשָׂמִים מֵעַל הַתְּנִינִים
מִיָּמִין לְדָרֶךְ הַבֵּיתָה
רְאֵה
דֵּק וְשָׂקוּף
בְּשָׂמִים

אִמּוֹ נִפְטְרָה לְפָנַי עֶשׂוֹר
אִם שְׂאֵמְצָה אוֹתוֹ
כְּשֶׁהִיא תִּינּוֹק
פַּעַם הִיא נִסְעָה לַיָּם הַשְּׁחֹר
וְהִבִּיָּאָה אוֹתוֹ
אֶל הָעִיר הַצְּפוֹנִית הַזֹּאת
וְלֹא הִסְבִּירָה לְאָף אֶחָד שׁוֹם דְּבָר

חֲתוּל מְשֻׁתָּק
בְּעוֹד 10 דְּקוֹת יַחֲשִׁיךְ

בְּהִלּוּיָהּ הוּא שָׂאֵל
אֶת אַחַת מִשְׁלֹשׁ הַיּוֹדְעוֹת
הָאֵם הִיא יוֹדַעַת מִי אָבִיו
הָאֵם – וְהוּא נִקְבַּב בְּשֵׁמוֹ – אָבִי?
כְּנֶרְאָה הוּא שָׂאֵל אֶת אִמּוֹ
הַרְבֵּה פְּעָמִים אֲבָל הִיא שְׂתַקָּה
בְּדִיּוֹק כְּמוֹ שְׂשֻׁתָּקָה עֲכָשׁוּ
נִדְמָה לִי שְׂאֲנַחְנוּ דוֹמִים –
הוּא אָמַר לָנוּ הַיּוֹדַעַת –
הוּא כְּנֶרְאָה אָבִי?
וְהַיּוֹדַעַת הַשִּׁיבָה: אֲנִי לֹא יוֹדַעַת

3. קיריל קורצ'אגין

משורר, מתרגם, מבקר, עורך ובלשן רוסי. נולד ב-1986 במוסקבה. מארגן סדרות ערבים ספרותיים במוסקבה: "הם מדברים" ו"Иgitur". ממייסדי הפרס לשירה הרוסית העכשווית "ההבדל". מכהן בחבר שופטים של הפרס הספרותי על שם אנדריי ביילי (מ-2014). עורך המדור "כרוניקה מדעית" בכתב העת הספרותי "סקירה ספרותית חדשה". עמית מחקר במכון לחקר השפה הרוסית על שם ו. וינוגרדוב ומרצה באוניברסיטת מוסקבה. עורך-שותף של האנתולוגיה הספרותית "אקסנט" וכתב העת "טראנסליט", המזוהה עם תנועת השמאל הרוסית העכשווית. מבקר וסוקר קבוע במדור להוצאות ספרי שירה בכתב העת "וודוח". פרסם ספר שירים בשם "פרופוזיציות". זכה בפרס "המושקף המוסקבאי" (2011), בפרס "הספירה המוסקבאית" (2012) ובפרס על שם אנדריי ביילי בקטגוריית "ביקורת ופרויקטים ספרותיים" (2013).

*

*

בְּעַד חֲרָכִים אֶפְרַיִם בְּאֹרֵי
הַשְּׁקוּף הַפְּעוּר חוֹדֵר עֲרַפֵּל
וְעֵינֵיהֶם הַמְּלֹאוֹת בְּעֵנַג שְׁנֵאָה
וְגוֹרֵל כְּמוֹ כּוֹכְבֵי הַזְּכוּכִית
הַנְּעוֹצִים בְּנִיר

לֹא תִהְיֶה מְלַחְמָה יוֹרֵק דָּם
הוּא אָמַר הִיא אָמְרָה לֹא תִהְיֶה
מְלַחְמָה בְּזִמְנֵי שְׁפִנֵּיהֶ הַתְּפָרוֹקוּ
בְּמִרְאָה לְחֻלְקִים תַּחַת לַחֵץ
מִטַּח הָאֵשׁ

הַמַּיִם מְגִיעִים עַד הַקְּרִסְלִים הַמְּזֹלוֹת
נוֹשְׂרִים
וְשׁוֹרְפִים אֶת הָעוּר מִיַּבְשִׁים אֶת הַרְשָׁתִית
בְּשִׁבְלֵי הָאֵשׁ בְּתוֹךְ עֲרַפֵּל
הַשְּׁלִיָּה שָׁבוּ אָנוּ טְבוּעִים בְּבֶץ
שׁוֹתִים מִיַּם שְׁחֹרִים אֵלֶּה

אוּ שְׁבָכֵל זֹאת נוֹגַע בְּשֶׁרֶשׁ כִּף יָדָה תִּהְיֶה
מְלַחְמָה הוּא חֹזֵר וְאָמַר בְּלִבּוֹ
וְחִבְרֵי הָאִירוֹ-אֶסְיָאִיתִים
חֹזְרוּ וְאָמְרוּ תִהְיֶה מְלַחְמָה וְהִיתָה
מְלַחְמָה הִיתָה מְלַחְמָה

בְּעוֹד שֶׁהַזְּרִיחָה מְכַרְגֶּת בְּצִנּוֹרוֹת
כּוֹבֶשֶׁת אֲרָנִים עוֹצֶרֶת נְשִׁימָה
הוּא צוֹפֶה בְּמַעְקֵי הַגֵּן
הַעֲרָמִים שֶׁבָּהֶם מַחְלִיק הַחֲשֵׁמֶל
וּמְחַלְחֵל אֵל תוֹךְ הַחוּל הַסִּיבִי

הַתְּלַקְחוּ הַפְּרָחִים בְּגִבּוֹלוֹת וְשָׂרוּ
הַלְּהֹבוֹת כְּתִמִּיד הַתְּלַקְחוּ
וְשָׂרוּ כְּמוֹ קֶדֶם שָׂרוּ הַלְּהֹבוֹת
וְכָל חֲרָצַן עֲנָבִים
צִלְצֵל מְעֶשֶׂר

*

הַיָּם הָאֲנִלוּגִי שְׂרָאִיתִי בְּגִיל תִּשְׁע־עֶשְׂרֵה
וּפְסַת הַקֶּרְקַע הִיבְשָׁה שֶׁל רְצִיעַת הַחוּף בְּזָמַן
שֶׁמֶעֱבֵר לְהָרִים מִתְּפֹתַח עֲמוּת
מְזִיזֵן הַמַּעֲרָב אֶת חֲבֵרֵי מֵהִילָדוֹת
וְאוֹיְבֵי בְּשִׁלּוּבֵימִם בְּלִת־צְפוּיִים חוּט
הָרֶק הַנִּמְתָּח מִפְּרֵי טְרוּפֵי
הַמְּבֻנִים הַמְּבֻרְגִים בְּמוֹרְדוֹת הַהָרִים וְהָאֲמִיל
הַסְּדוּק הַעֲלִיָּה קוֹרֵעַת הַגִּידִים
עַל הַקִּיר הַבוֹדֵד וְכֹל מָה שֶׁרְצִיתִי
לִזְמֵר וּלְעוֹלָם לֹא אָמַר עִם בְּרַכִּים
מִרְסָקוֹת וְקוֹ הָאֶפֶק שֶׁשָּׁבַר הָאוֹר
אֶל גּוֹפּוֹת הַדּוֹלְפִינִים בְּמִפְרָצֵים
סִלְעִיִּים בַּיּוֹם שֶׁבוֹ הַשְּׁתַּגְעַת

*

אִם הָרִיחַ יִהְיֶה בְּלִת־נִסְבֵּל
בְּאוֹתָהּ מְדָה שֶׁהָאוֹר מִפְּרִיד
שֶׁכְּבוֹת אַחַת מֵהַשְּׁנֵיָה אִזּוֹ הֵם
יִחְזְרוּ כָּבֵד לֹא הַבִּיתָה אֶלָּא
לְדִירוֹת חֲדָשׁוֹת אֲבָל חֲשׂוֹכוֹת לְמַחְצָה
בְּשִׁכּוֹנוֹת אֲבוֹדוֹת בֵּין
פְּסֵי הַרְכַּבַּת לְצִפּוֹת
אֵיךְ קְרוֹנוֹת יוֹצְאִים
מִתּוֹךְ קֶצֶף הַבִּקֵּר
וְעֵשֶׂן בֵּית הַרְכַּבַּת עוֹטֵף
קִירוֹת מְכַרְסְמֵי נְמִלִים
וְהַשְּׁמֵשׁ שׁוֹרְפֶת אֶת הַמְּכִים
בְּסִמְטוֹת בּוֹלְעוֹת הָעֵשֶׂן

גַּם אוֹתְנֵנוּ בְּבִתֵי קָפֶה מְרוֹחִים
וּצְפוּפִים עַל שֵׁפֶת
הַיָּם מְכַנְּסֵי הָאוֹרְחִים הַמוּזָר הַזֶּה

*

צְעִידַת הַזְּמַן
בְּנֵהרֹת בְּבֶל

הִנֵּה הַנְּצָרִים קוֹרְעִים כְּבָר אֶת הַקְּרָקַע
הָעֵלִים תּוֹפְחִים מְלַחֹת
וְהַעֲנָפִים מְשִׁתְּרֵעִים מַעֲלָה
מִבְּעַד לְרוֹבִים הַחֲלוּדִים
מוֹקְשֵׁי הַיְּבֵשָׁה
גְּדֵרוֹת הַתֵּל
פּוֹתְחִים בְּטוֹן אֲדִישׁ

אֶפְשֶׁר לְהִסְבִּיר הַכֹּל
תַּחַת שִׁמְשׁ קוֹפַחַת
לְשֹׁכֵב עַל חוֹל רָטֵב
אוּ בְּעֵרְבִים בִּינֵה לְבִין עֲצָמָה
כְּשֶׁהַשִּׁתְּקָפוּיֹת נוֹטְשׁוֹת אֶת הַמְּרֹאוֹת
כְּדִי לְשִׁיר לְלִבָּהּ מְזֻמּוֹר תַּת־קְרָקְעִי
בְּדִירָה הַרְיָקָה

אֲבָל אַתֶּם, הַמִּתְבוֹסְסִים בַּהֲזִיּוֹת, הַמִּתְפַּתְלִים עַל
שְׁלֵחֹנוֹת הַנְּתוּחִים,
הַמִּתְכּוֹפְפִים מִשְׁאֲגוֹת הַפִּיצוּצִים,
הַמִּתִּים מְרַעֵב בְּכֶפֶר אֶפְרִיקָאֵי דוֹמָם –
דְּעוּ

תפלותיכם נשמעות
וביום שבו הריח השרוף מגופותיכם הנטרפות בגיהנום
יהיה בלתי נסבל –
העולם יחנק בעשן מלחמות ומגפות
רק כדי שהנבחרים יוכלו להגיע
ליום האחרון, והשאָר בעודם בחיים
ירצו את ענשם בפניכם

4. אנה גלזובה

משוררת, מתרגמת, חוקרת ספרות. נולדה ב־1973 בדובנה, ליד מוסקבה. מתגוררת בגרמניה. פרסמה ארבעה ספרי שירה: "הדרך והמים", "לולאה. לא לחצי", "עבור החדף", "ניסיון השינה". פרסמה מחקרים על הפואטיקה של אוסיפ מנדלשטם, פאול צלאן, פרנץ קפקא, ולטר בנימין והינריך פון קלייסט וכן מאמרים על הספרות הגרמנית והרוסית העכשווית. כלת הפרס על שם אנדריי ביילי בקטגוריית "שירה" (2013), "הפרס הרוסי" לספרות (2013), "הספירה המוסקבאית" (2014).

כְּמִטְרוֹנוֹם מְפֻלְגִים
בְּכֹל מְאִי כְּמֵעַט כֹּל אַחוּ.

*

בְּרֵאשׁ הַדְּבוּרָה
מְטָרָה
מְתוּחָה אַחַת –

*

הַעֲלִים פִּי־י מִבְּגָר
וְאַחֲרֵי הַקִּיץ כְּגוֹף הֵם כְּהִים.
תִּשְׁעַן עֲלֵיהֶם
כְּשֵׁהֶם – בְּגִידִים מִבְּצֻבְצִים
כִּי־ד שְׂכַפְתָּהּ מְעֵלָה וְאַצְבְּעוֹתֶיהָ מְטָה –
אוֹתָהּ מִבְּקֻשִׁים.

וְרַק מִמֶּנָּה הִיא מוֹשְׁכַת דְּבֶשׁ.
פְּרָחֵי הַדְּבֶשׁ לֹא יוֹדְעִים,
אִף אַחַד לֹא יוֹדֵעַ,

אוֹלֵי רַק הַפְּסִים
(כִּי גַם הַצֵּלִיל מְקוֹקוֹ אֶת הַמְּרַחֵב)

*

*

הַעֲקָר לֹא לְטֵעוֹת בְּבַחֲרֵת הַמְרִירוֹת.

לְקַחַת אֶת הַמֶּר

מֵאֲדָמָה לְחָה

עֲלוֹם שָׁם

מֵתַחַת לְלִשׁוֹן, הֵיכֵן שֶׁהַקֶּשֶׁר הָעֲלִיוֹן

נִכְנָס לְגוֹף בְּשִׁלְמוֹתוֹ,

וְהוּא נִתְלָה – פְּרִי בְּמִים מְתוֹקִים –

אוּ מִפִּיל אֶת עֲצָמוֹ אַחֲרֵי כָּל אִמְרָה

תַּחַת פְּנִים יְבִשׁוֹת.

תִּזְכָּרַת

עַל הָעִיר הַפְּנִימִית –

רֵיחַ הַמַּעֲבָרִים הַתִּת־קֶרֶקֶעִים

הַמוֹצָפִים בְּמִים טְמֵאִים

חֲלוּדַת

הַנְּוִים

פַּעַם הָיוּ בְּשִׁמוּשׁ

עֲכָשׁוּ –

כְּצִיּוֹר צְבָעוֹנִי עַל הַגּוֹף –

רַק כְּדִי לֹא לְשַׁכַּח

אֶת הָעִיר הַפְּנִימִית.